

Skatteutskottets betänkande

1982/83:52

om vissa ändringar i reglerna om uppbörd av arvs- och gåvoscatt,
m. m. (prop. 1982/83:170)

Propositionen

Regeringen (finansdepartementet) föreslår i proposition 1982/83:170 att riksdagen antar ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoscatt.

I propositionen föreslås ändringar av reglerna om återbetalning av arvs- och gåvoscatt. Enligt förslaget slopas det nuvarande kravet på att hovrättsbeslut om sänkt skatt skall ha vunnit laga kraft innan återbetalning får ske. Även kravet på ansökan för återbetalning föreslås slopat.

Ändringar föreslås vidare när det gäller reglerna om anstånd med skattebetalningen. Nuvarande regler innebär bl. a. att ansökan om anstånd måste göras innan skattebeslutet har meddelats. Enligt förslaget skall en anståndsansökan kunna ges in inom fyra veckor efter det att skattebeslutet har meddelats.

Slutligen föreslås en höjning från 10 000 kr. till 50 000 kr. av den värdegräns som anger i vilka fall särskild värdering av länsstyrelsen fordras i fråga om fast egendom som saknar taxeringsvärde.

Lagförslaget har följande lydelse.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoscatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoscatt¹

dels att 22 § 2 mom., 26 §, 55 § 1–3 och 6 mom. samt 61 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 70 §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

2 mom.² Har fast egendom efter den tidpunkt, som näst föregående årets taxeringsvärde avsett, nedgått i värde genom eldsvåda, vattenflöde eller annan dylik tilldragelse eller genom borttagande av byggnad eller annan anläggning å egendomen eller av tillbehör därtill eller genom skogsavverkning eller genom nedläggning eller väsentlig förändring av rörelse, i vilken egendomen varit använd, eller av annan liknande anledning, skall länssty-

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:857.

² Senaste lydelse 1982:339.

Nuvarande lydelse

relsen i det län där egendomen är belägen på ansökan av skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor, efter verkställd utredning, åsätta egendomen särskilt värde till ledning för beräkning av på egendomen belöpande arvsskatt.

Där efter tidpunkt som nyss nämnts fortsatt bebyggelse skett å fast egendom eller dess värde eljest förhöjts till följd av ny-, till- eller ombyggnad eller väsentlig förändring av rörelse, vari egendomen varit använd, eller annan liknande anledning, äger beskattningsmyndigheten hos länsstyrelsen påkalla att egendomen för ändamål, som i föregående stycke sägs, åsättes särskilt värde.

Fast egendom, för vilken icke finnes särskilt taxeringsvärde, skall ock av länsstyrelsen åsättas värde till ledning för arvsskattens bestämmande. Det åligger skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor att göra ansökan härom. Värdering som nu sägs är dock icke erforderlig, där det finnes uppenbart, att egendomens värde ej överstiger 10 000 kronor.

Vid värdesättning enligt detta moment skall hänsyn tas till egendomens beskaffenhet vid den tidpunkt som avses i 21 §. Värdet skall uppskattas enligt de grunder som gäller för bestämmande av taxeringsvärde året före det år då denna tidpunkt inföll. Föreskrifterna i 22 § 1 mom. andra och tredje meningarna skall därvid tillämpas. Sökanden skall lämna länsstyrelsen de upplysningar som behövs för prövning av ansökningen. Länsstyrelsen får i ärendet inhämta yttrande från ordföranden i fastighetstaxeringsnämnd för det distrikt, inom vilket egendomen är belägen. Länsstyrelsen får även besluta om besiktning av egendomen. Har ärendet tagits upp på ansökan, får dock sådant beslut fattas endast om sökanden åtar sig att betala kostnaderna för besiktningen. I full som avses i andra stycket skall kostnaderna betalas av allmänna medel.

Föreslagen lydelse

Fast egendom som inte har särskilt taxeringsvärde skall också värderas av länsstyrelsen till ledning för arvsskattens bestämmande. Det åligger skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor att ansöka om detta. Värdering behövs dock inte om det är uppenbart att egendomens värde inte överstiger 50 000 kronor. Länsstyrelsen skall vidare göra värdering om beskattningsmyndigheten begär det.

Vid värdering enligt detta moment skall hänsyn tas till egendomens beskaffenhet vid den tidpunkt som avses i 21 §. Värdet skall uppskattas enligt de grunder som gäller för bestämmande av taxeringsvärde året före det år då denna tidpunkt inföll. Föreskrifterna i 22 § 1 mom. andra och tredje meningarna skall därvid tillämpas. Skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor skall lämna länsstyrelsen de upplysningar som behövs för prövning av ansökningen. Länsstyrelsen får i ärendet inhämta yttrande från ordföranden i fastighetstaxeringsnämnd för det distrikt, inom vilket egendomen är belägen. Länsstyrelsen får även besluta om besiktning av egendomen. Har ärendet tagits upp på ansökan av annan än beskattningsmyndigheten, får dock sådant beslut fattas endast om sökanden åtar sig att betala kostnaderna för besiktningen. Har värderingen begärts av beskattningsmyndigheten skall kostnaderna betalas av allmänna medel.

Länsstyrelsens beslut enligt detta moment får inte överklagas.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §³

Den som omhänderhar dödsbos egendom ävensom skattskyldig har att tillhandahålla den utredning, som provas erforderlig för bedömande av egendoms värde.

Till upplysning om värde av fast egendom skall företes taxeringsbevis eller, där egendomen enligt 22 § 2 mom. första eller tredje stycket åsatts särskilt värde, länsstyrelsens beslut i ärendet. Påkallar skattskyldig tillämpning av sådant särskilt värde, skall erforderligt anstånd med skatteärendets avgörande lämnas för uppvisande av länsstyrelsens beslut, såvida det visas, att ansökan om åsättande av särskilt värde av egendomen blivit gjord.

Till ledning för värdering av aktier, obligationer och därmed jämförliga värdehandlingar skall företes intyg av bank, mäklare eller annan *med saken förtrogen*. Är sådan handling *icke noterad på börs*, skall företes av länsstyrelsen meddelat bevis om det värde, vartill enligt senast verkställd prövning handlingen kan ha upptagits vid taxering enligt lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Till ledning för värdering av aktier, obligationer och därmed jämförliga värdehandlingar skall företes intyg av bank, mäklare eller annan *sakkunnig*. Om sådan handling *inte är börsnoterad och inte heller annars omsätts på kapitalmarknaden* skall *i stället* företes av länsstyrelsen meddelat bevis om det värde, vartill handlingen enligt senast verkställd prövning kan ha upptagits vid taxering enligt lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Beskattningsmyndigheten må, där särskild anledning föreligger, förordna lämplig person att verkställa uppskattning av lös egendom till ledning för dess värdering. Förordnande som nu sagts må, efter framställning av den enligt 64 § 1 mom. förordnade granskningsmyndigheten, meddelas av hovrätten i dit fullföljt skatteärende. Det åligger skattskyldig eller den, som för skattskyldig omhänderhar egendom, att hålla egendomen tillgänglig för besiktning ävensom att tillhandagå förrättningsmannen med upplysningar och annan utredning. Ersättning åt förrättningsmannen erlägges, om egendomen ingår i dödsbo, av boet och eljest av den för egendomen skattskyldige.

55 §

1 m o m.⁴ Uppgår i dödsbo beloppet av kontanta medel och därmed jämförliga fordringar samt värdet av obligationer och andra lätt realiserbara värdepapper sammanlagt inte till dubbla beloppet av den arvsskatt, som enligt 54 § skall förskjutas av dödsboet, eller föreligger i andra fall för någon som är skattskyldig enligt denna lag avsevärd svårighet att genast betala hela den skatt, som belöper på egendom som har tillfallit den skattskyldige, får be-

1 m o m. Uppgår i dödsbo beloppet av kontanta medel och därmed jämförliga fordringar samt värdet av obligationer och andra lätt realiserbara värdepapper sammanlagt inte till dubbla beloppet av den arvsskatt, som enligt 54 § skall förskjutas av dödsboet, eller föreligger i andra fall för någon som är skattskyldig enligt denna lag avsevärd svårighet att genast betala hela den skatt, som belöper på egendom som har tillfallit den skattskyldige, får beskattnings-

³ Senaste lydelse 1981:1118.

⁴ Senaste lydelse 1981:634.

Nuvarande lydelse

skattningsmyndigheten medge, att skatten betalas genom högst tio årliga inbetalningar. Anståndet får inte utsträckas till flera inbetalningar än som är nödvändigt.

I fråga om skatt som belöper på egendom som skall värderas enligt bestämmelserna i 22 § 3 mom. och 23 § F tredje stycket får beskattningsmyndigheten medge att skatten betalas genom högst tjugo årliga betalningar.

Föreligger synnerliga skäl får regeringen i annat fall än som avses i föregående stycke medge viss skattskyldig att den skatt, som belöper på egendom som har tillfallit den skattskyldige, betalas genom högst tjugo årliga inbetalningar.

2 mom.⁵ Första inbetalningen skall äga rum inom tid, som *angives* i 52 § 1 mom., och skall uppgå, om skatten uppdelas i endast två poster, minst till en fjärdedel av skattens belopp och i andra fall minst till belopp motsvarande skattebeloppet delat med antalet inbetalningar. Andra inbetalningen skall *verkställas* å årsdagen för beslutet om skattens fastställande och envar av de följande å motsvarande dag det år, varunder den förfaller till *betalning*; och skola dessa inbetalningar uppgå till sinsemellan lika belopp. Har anstånd *medgivits* enligt bestämmelserna i 1 mom. andra stycket skola de årliga inbetalningarna uppgå till minst 3 000 kronor. Å skatt, med vars *erläggande* anstånd *åtnjutes*, utgår ränta. *Räntan utgår* från och med månaden efter den då skatten skulle ha *erlagts* om anstånd *icke medgivits* till och med den månad då anståndstiden gått till ända. I fråga om räntan gälla i övrigt

Föreslagen lydelse

myndigheten medge, att skatten betalas genom högst tio årliga inbetalningar. *Har en överrätt efter besvär fastställt skatt till högre belopp än enligt det överklagade beslutet, får överrätten under samma förutsättningar medge anstånd med betalningen av det tillkommande skattebeloppet.* Anståndet får inte utsträckas till flera inbetalningar än som är nödvändigt.

I fråga om skatt som belöper på egendom som skall värderas enligt bestämmelserna i 22 § 3 mom. och 23 § F tredje stycket får beskattningsmyndigheten *eller överrätten* medge att skatten betalas genom högst tjugo årliga inbetalningar.

2 mom. Första inbetalningen skall äga rum inom *den* tid som *anges* i 52 § 1 mom. *eller inom tre veckor efter dagen för anståndsbeslutet om detta innebär en senare förfallodag.* Om skatten uppdelas i endast två poster skall *denna inbetalning* uppgå minst till en fjärdedel av skattens belopp. *I annat fall skall den uppgå* minst till ett belopp som motsvarar skattebeloppet delat med antalet inbetalningar. Andra inbetalningen skall *göras på* årsdagen för beslutet om skattens fastställande och *envar* av de följande *på* motsvarande dag det år, under vilket inbetalningen *skall ske.* Dessa inbetalningar skall uppgå till sinsemellan lika *stora* belopp. Har anstånd *medgetts* enligt bestämmelserna i 1 mom. andra stycket skall de årliga inbetalningarna uppgå till minst 3 000 kronor. På skatt som omfattas av anstånd utgår ränta från och med månaden efter den då skatten skulle ha *erlagts* om anstånd *inte medgetts* till och med

⁵ Senaste lydelse 1977:1174.

Nuvarande lydelse

bestämmelserna i 52 § 1 mom., dock att räntan påföres av länsstyrelsen.

3 mom.⁶ *Framställning* om anstånd skall skriftligen göras senast då skatteärendet upptages till avgörande. Beviljas anstånd, skall inom tid, som beskattningsmyndigheten utsätter, till denna avlämnas till staten utfärdad skuldförbindelse å det belopp anståndet avser jämte ränta. Medgives anstånd, skall därjämte inom samma tid ställas nöjaktig säkerhet, dock att sådan skyldighet icke föreligger för skattskyldig med avseende å skatt som skall utgå för nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån eller för rätt, som avses i 8 § andra stycket. Fullgöres ej vad i detta moment föreskrivits, anses anståndet förverkat.

6 mom.⁷ *Underrätt*, som mottagit skuldförbindelse, har att omedelbart till länsstyrelsen överlämna densamma med tillhörande säkerhet jämte protokollsutdrag, innefattande anståndsbeslutet. Det åligger länsstyrelsen att genast till underrätten översända kvitto å de mottagna handlingarna.

Å länsstyrelsen ankommer att vårda och bevaka skuldförbindelse och säkerhet, som till densamma överlämnats eller av länsstyrelsen omedelbart mottagits.

Föreslagen lydelse

den månad då anståndstiden gått till ända. I fråga om räntan gäller i övrigt bestämmelserna i 52 § 1 mom. Räntan påförs dock av länsstyrelsen.

3 mom. *Ansökan* om anstånd skall göras skriftligen och ha kommit in till beskattningsmyndigheten eller, om anståndsbeslut enligt 1 mom. ankommer på en överrätt, till denna senast fyra veckor efter den dag då beslutet om skattens fastställande meddelades. Beviljas anstånd, skall inom tid, som beskattningsmyndigheten eller överrätten bestämmer, till denna avlämnas en till staten utfärdad skuldförbindelse på det belopp anståndet avser jämte ränta. Den skattskyldige skall dessutom inom samma tid ställa nöjaktig säkerhet om inte anståndet avser skatt som skall utgå för nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån eller för rätt, som avses i 8 § andra stycket. Anståndet skall anses förverkat i den mån den skattskyldige inte fullgör det som föreskrivs i detta moment.

6 mom. *Domstol*, som mottagit skuldförbindelse, har att omedelbart till länsstyrelsen överlämna densamma med tillhörande säkerhet jämte anståndsbeslutet. Det åligger länsstyrelsen att genast till domstolen översända kvitto på de mottagna handlingarna.

Det ankommer på länsstyrelsen att vårda och bevaka skuldförbindelser och säkerheter, som länsstyrelsen har mottagit.

61 §⁸

Äger på grund av bestämmelserna i 27 §, 33 § 3 mom. eller 56–59 §§ eller enligt överrätts beslut dödsbo eller skattskyldig återfå erlagd skatt, skall i den ordning som är förskriven i fråga om restitution av skatt enligt

Har dödsbo eller skattskyldig rätt att återfå betalad skatt på grund av överrätts beslut eller beslut enligt 27 §, 33 § 3 mom. eller 56–59 §§, skall skattebeloppet kostnadsfritt återbetalas i den ordning som är

⁶ Senaste lydelse 1974:857.

⁷ Senaste lydelse 1964:310.

⁸ Senaste lydelse 1974:857.

Nuvarande lydelse

uppbördslagen (1953:272), skattebeloppet på ansökan kostnadsfritt återbetalas ändå att till grund för återbetalningen åberopat beslut, där det meddelats av underrätt eller länsstyrelse, ej vunnit laga kraft. Dödsbo eller skattskyldig äge ock, utom i fall som avses i 57–58 a §§, att å återbetalat belopp erhålla ränta.

I fall, som avses i 57–58 a §§, ankommer det på regeringen att förordna i vad mån ränta enligt första stycket skall utgå å skattebelopp, som återbetalas.

Har jämlikt 55 § anstånd medgivits med erläggande av skatt, skall vid befrielse från hela det skattebelopp, som utestår oguldet, avlämnad skuldförbindelse återställas. Avser befrielse endast del av oguldet skattebelopp, skola de årliga inbetalningarna i motsvarande mån nedsättas.

Föreslagen lydelse

föreskriven i uppbördslagen (1953:272) i fråga om restitution av skatt. Beslut som grundar rätt till återbetalning skall omgående sändas till den länsstyrelse som enligt 52 § 1 mom. tredje stycket är uppbördsmyndighet. På skattebelopp som återbetalas utgår ränta om inte annat följer av andra stycket.

I fall, som avses i 57–58 a §§, ankommer det på regeringen att förordna i vad mån ränta skall utgå.

Har enligt 55 § anstånd medgetts med erläggande av skatt, skall vid befrielse från hela det skattebelopp som inte har betalats den ingivna skuldförbindelsen återställas. Avser befrielsen en del av det obetalda skattebeloppet skall beskattningsmyndigheten eller överrätten ompröva anståndsbeslutet.

70 §⁹

Besvär över beslut om fastställande av skatt enligt denna lag inverkar inte på skyldigheten att betala den skatt som beslutet avser.

Återbetalning av skatt enligt 61 § skall ske även om det beslut som föranleder återbetalningen inte har vunnit laga kraft. Om hovrätten fastställt skatten till ett lägre belopp än den enligt 64 § 1 mom. förordnade granskningsmyndigheten medgett eller yrkat, får dock återbetalning inte ske om granskningsmyndigheten anmäler hinder mot detta. I sistnämnda fall får länsstyrelsen efter ansökan av dödsbo eller skattskyldig medge återbetalning, varvid bestämmelserna i 49 § 2 mom. sista stycket uppbördslagen (1953:272) om ställande av säkerhet skall tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983. De nya bestämmelserna i 55 § 2 och 3 mom., 61 § och 70 § andra stycket tillämpas dock endast i de fall då beslutet om skattens fastställande meddelas efter ikraftträdandet.

Utskottet

Propositionen, som i huvudsak bygger på en framställning av justitieombudsmannen Per-Erik Nilsson, innehåller bl. a. förslag om ändringar i de bestämmelser som reglerar uppbörden av arvs- och gåvoskatt.

JO:s framställning har remissbehandlats och därvid i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

⁹ Förutvarande 70 § upphävd genom 1967:793.

Skatteutskottet finner de i propositionen framlagda förslagen välmotiverade och tillstyrker därför propositionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1982/82:170 antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Stockholm den 10 maj 1983

På skatteutskottets vägnar

ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Rune Carlstein (s), Olle Westberg (s), Bo Lundgren (m), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp), Anita Johansson (s), Anna Lindh (s), Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s)*, Erkki Tammenoksa (s) och Ella Jonsson (c)*.

*Ej närvarande vid justeringen.

